

Latvijas Republikas Valsts prezidenta kanceleja Prezidenta preses dienests

Pils laukums 3, Rīga-50, LV-1900, tālr. 7092122, fakss 7320404,
prese@president.lv, www.president.lv

Latvijas Republikas Valsts Prezidentes tosts dinejā valsts vizītes laikā Lietuvas Republikā, Viļņā, 2001. gada 14. martā

Augsti godātais Prezidenta kungs!

Cienītā Prezidenta kundze!

Ekselences!

Dāmas un kungi!

Es gatavojos šai valsts vizītei kaimiņvalstī Lietuvā ar īpašu prieku un vēlos izteikt Jums, Prezidenta kungs un kundze, sirsnīgu pateicību par ielūgumu un patieso viesmīlību, ko es un mans dzīvesbiedrs esam izjutuši jau pirmajā vizītes dienā.

Pildot prezidenta pienākumus, mūsu ceļi ir vairakkārt krustojušies. Mēs esam tikušies dažādos starptautiskos forumos. Par tradicionālām ir kļuvušas trīs Baltijas valstu prezidentu tikšanās, līdz ar to mums ir bijušas iespējas regulāri pārrunāt mūsu abu valstu iekšējās dzīves un starptautiskās politikas attīstības jautājumus.

Tajā pašā laikā vizītei kaimiņvalstī vienmēr ir īpaša nozīme, tāpēc arī pēc prezidentes pienākumu uzņemšanās viens no maniem pašiem pirmajiem ārvalstu braucieniem bija uz Lietuvu.

Arī šai valsts vizītei es piešķiru īpašu nozīmi, un esmu pārliecināta, ka šīs dienas, ko es pavadu Lietuvā, ne tikai bagātinās mani personīgi ar zināšanām un kaimiņvalsts izjūtu, bet dos vērtīgu ieguldījumu mūsu valstu patiesi draudzīgo attiecību stiprināšanā.

Vēsture ir sasaistījusi latviešu un lietuviešu tautas daudz ciešākām saitēm nekā ar citiem kaimiņiem, jo vienīgi pieminot latviešus un lietuviešus, mēs varam runāt par zināmu radniecību. Ar to es domāju tās senās baltu ciltis, no kurām gadsimtu gaitā ir izveidojušās latviešu un lietuviešu tautas, un mūsdienu Latvijas un Lietuvas valstis.

Līdz 13. gadsimtam mēs varam runāt par kopīgu baltu cilšu vēsturi. Baltu ciltis gan karoja savā starpā, gan sadzīvoja mierā un sadarbojās. Lai pieminam kaut vai tādu nozīmīgu faktu abu valstu vēsturē kā kopīgā uzvara Saules kaujā, kas pagājušajā gadā pirmo reizi tika svinēta kā Baltu Vienības diena.

Latviešiem un lietuviešiem vēstures gaitās bija lemts iet līdzīgus un atšķirīgus ceļus, un vienmēr bija cilvēki abām tautām, kuri kalpoja ne tikai savai, bet arī brālīgajai baltu tautai, tā sargādami baltu vienotības ideālu. Jau XIX gadsimtā, pirmās atmodas laikā, latviešu inteliģence, lolodama sapņus par nacionālās kultūras atdzimšanu un skatīdamās savā nākotnē, neaizmirsā arī to, ka pagātnē latvieši un lietuvieši bija vienas cilmes tauta. Daudzu latviešu kultūras darbinieku apziņā kopš jaunlatviešu laikiem Lietuva kļuva par valsts un varonīgas tautas ideālu.

20. gadsimta sākumā Lietuva latviešu rakstniekiem kļuva par literārās iedvesmas avotu, par zemi, kuras valoda tik mīļi atgādina viņu mātes valodu. Nav nejaušība, ka Rainis jaunībā saviem vecākiem rakstīja vēstules arī lietuviski, bet mūsu lielā domātāja Zenta Mauriņa, atgriežoties no lielajiem Eiropas centriem uz Latviju, Kauņā jutās kā mājās.

Latviešu kultūra lietuviešu intelektuāļiem vienmēr bija iedvesmas avots. Nav nejaušība, ka vēl pagājušā gadsimta beigās lietuviešu politiķis un publicists Jons Šļūps

(Jonas Šliūpas) uzrakstīja plaša apjoma apceri "Latviešu tauta kādreiz un šodien", bet Stokholmā nāca klajā arī viņa vēsturiski zīmīgs darbs - "Lietuviešu un latviešu republika un Ziemeļu tautu savienība". Latvija kļuva par Alma Mater daudziem lietuviešu studentiem. Vēlākais Neatkarības akta parakstītājs un Lietuvas Republikas prezidents Antanas Smetona 19. gadsimta beigās tika sodīts ar atskaitīšanu no Jelgavas ģimnāzijas par nacionālo ideju paaugšanu.

Mūsu valstu vēsture 20. gadsimtā ir uzskatāms piemērs tam, cik liela nozīme ir mazu valstu vienotībai un sadarbībai. Kopīga "otrā atmoda" ļāva trim mazajām republikām satricināt pašus totalitārās valsts pamatus un veicināt tās sabrukumu – strauju, negaidītu, taču likumsakarīgu. Šogad mēs pieminējam 1991. g. janvāra notikumu 10. gadadienu. Mūsu miermīlīgā brīvības cīņa nostiprināja baltiešu solidaritāti. Pēc asiņainiem notikumiem Viļņā, kad tika okupēts Lietuvas Nacionālais radio, lietuvieši varēja klausīties raidījumus lietuviešu valodā no Rīgas.

Pārkāpjot 21. gadsimta sliekšni, esam izvirzījuši sev augstus mērķus – nodrošināt savām tautām neatgriezenisku drošību un labklājību. Tas iespējams tikai brīvā un vienotā Eiropā, kas balstīta uz paplašinātu Eiropas Savienību un NATO. Integrējoties transatlantiskajās organizācijās, mūsu tautas izmanto nepieredzētu iespēju aktīvi piedalīties jaunās Eiropas veidošanā.

Mēs esam izvēlējušies vienu un to pašu ceļu, kas ir ejams, lai izpildītu šo uzdevumu. Mēs esam daudz un veiksmīgi sadarbojušies, virzoties uz priekšu šajā ceļā – saskaņojuši kopīgas pozīcijas, dalījušies pieredzē, konsultējušies, kopīgi īstenojuši konkrētus projektus, un tas ir devis savu ieguldījumu katras mūsu valsts individuālajā attīstībā.

Raksturojot tendences Latvijas un Lietuvas attiecībās, es vēlos izcelt mūsu valsts ciešo ekonomisko un tirdzniecisko sadarbību. Tiešu kontaktu veicināšana starp Latvijas un Lietuvas uzņēmējiem un investoriem ir prioritārs un atbalstāms sadarbības virziens. Reģionālā saimnieciskā sadarbība Baltijas telpā sekmē mūsu integrāciju Eiropas un globālajā apritē.

Vēl viena joma, kur es saredzu lielu mūsu valstu sadarbības potenciālu un kuras nozīmīgums nākotnē tikai pieaugs, ir jautājums par mazo tautu identitāti globalizācijas laikmetā, par atšķirīguma un individualitātes saglabāšanu. Esmu patiesi savīļnota par iespēju šīs vizītes laikā apmeklēt Viļņas un Klaipēdas Universitātes, kas ir starptautiski atzīti baltistikas studiju centri. Varam būt gandarīti, ka Latvijā un Lietuvā aktīvi darbojas latviešu un lietuviešu skolas, biedrības un draudzes.

Latvijai un Lietuvai ir daudz kopīga, ko pārdomāt un apsvērt, ne tikai domājot par savas tautas un zemes raksturu un seju, bet par plašāka reģiona – Baltijas identitāti Eiropā. Es gribētu, lai augsto tehnoloģiju laikmetā mūsu identitāti raksturotu dinamisms, atvērtība uz ār pasauli, kā arī nākotnes vīzija par Baltijas reģionu kā globāli konkurētspējīgu pasaules ekonomikas daļu.

Prezidenta kungs, man ir patīss prieks par līdzšinējiem panākumiem, ko ir sasniegusi Jūsu tauta un valsts ceļā uz mūsu kopīgo stratēģisko mērķu piepildījumu, un es novēlu tai saglabāt un pat kāpināt šo dinamiku.

Aš keliu šī tostā Jums, pone Prezidente, ir Lietuvai tautai ! Dieve laimink Lietuvai!
(Es uzsaucu šo tostā Jums, Prezidenta kungs, un Lietuvas tautai! Dievs svētī Lietuvu!).